

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

YHTEINEN KANTA,

4 päivänä maaliskuuta 1996,

jonka neuvosto on määritellyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitetun 'pakolainen'-käsitteen yhdenmukaistetusta soveltamisesta

(96/196/OSA)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja etenkin sen K.3 artiklan 2 kohdan a alakohdan,

katsoo, että sopimuksen K.1 artiklan 1 alakohdan mukaan turvapaikkapolitiikkaa pidetään jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevana asiana,

ottaa huomioon Strasbourgissa 8 ja 9 päivänä joulukuuta 1990 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa vahvistetun jäsenvaltioiden turvapaikkapolitiikan yhdenmukaistamista koskevan tavoitteen, jota kehiteltiin Maastrichtissa 9 ja 10 päivänä joulukuuta 1991 ja Brysselissä 10 ja 11 päivänä joulukuuta 1993 pidetyissä Eurooppa-neuvoston kokouksissa sekä 23 päivänä helmikuuta 1994 annetussa komission tiedonannossa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta,

korostaa, että on tärkeää taata pakolaisille jäsenvaltioiden yhteistä humanitaarista perinnettä noudattaen asianmukainen suoja pakolaisten oikeusasemaa koskevan, 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä pöytäkirjalla, jäljempänä 'Geneven yleissopimus', mukaisesti,

toteaa, että Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun viraston käsikirja on jäsenvaltioille tärkeä väline pakolaisaseman määrittelemiseksi,

sekä katsoo, että jäsenvaltioiden turvapaikkapolitiikan yhdenmukaistamiseksi on välttämätöntä yhdenmukaistaa pakolaisen aseman määrittelyä koskevien perusteiden soveltaminen,

ON MÄÄRITELLYT TÄMÄN YHTEISEN KANNAN:

- Hyväksytään jäljempänä olevat suuntaviivat pakolaisaseman tunnustamista ja pakolaisena vastaanottamista koskevien perusteiden soveltamista varten.
- Kyseiset suuntaviivat ilmoitetaan pakolaisaseman tunnustamisessa toimivaltaisille hallinnollisille elimille, joita kehoitetaan käyttämään niitä ohjeenaan, sanotun

kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden turvapaikka-asioita koskevaa oikeuskäytäntöä ja niiden perustuslaissa kyseisestä asiasta annettuja määräyksiä.

- Tämä yhteinen kanta on hyväksytty jäsenvaltioiden hallitusten perustuslain mukaisen toimivallan asettamissa rajoissa; se ei sido jäsenvaltioiden lainsäädäntöelimiä eikä tuomiovaltaa käyttäviä viranomaisia.
- Neuvosto tutkii kerran vuodessa kyseisten suuntaviivojen soveltamista ja mukauttaa ne tarvittaessa turvapaikkahakemusten kehitykseen.

1. Pakolaisiksi tunnustaminen

Pakolaisasema määritellään niiden perusteiden mukaan, joilla toimivaltaiset kansalliset elimet päättävät myöntää turvapaikan hakijalle pakolaisten oikeusasemaa koskevassa vuoden 1951 yleissopimuksessa tarkoitetun turvapaikan. Tämä asiakirja koskee perusteiden soveltamista sellaisina kuin ne on esitetty kyseisen yleissopimuksen 1 artiklassa. Se ei millään tavoin rajoita edellytyksiä, joiden mukaisesti jäsenvaltio voi kansallisen lainsäädäntönsä nojalla sallia sellaisen henkilön oleskelun alueellaan, jonka turvallisuus tai ruumiillinen koskemattomuus olisivat hänen omaan maahansa palatessaan uhattuina syistä, joita ei ole otettu huomioon vuoden 1951 Geneven yleissopimuksessa, mutta joiden vuoksi hänen palauttamisensa kotimaahan ei ole suotavaa.

2. Yksilöiden tai yhteisöjen pakolaisaseman määrittely

Kaikki hakemukset käsitellään kussakin yksittäistapauksessa perusteina ilmoitettujen seikkojen ja näkökohtien perusteella ja ottaen huomioon hakijan kotimaassa vallitseva tosiasiallinen tilanne.

Käytännössä on mahdollista, että kokonainen väestöryhmä joutuu vainon kohteeksi. Myös tällaisissa tapauksissa hakemus käsitellään yksilöllisesti, vaikka joissakin erityistapauksissa voidaan rajoittaa määrittelemään asianomaisen kuulumisen kyseiseen ryhmään.

3. Niiden seikkojen määrittely, jotka voivat oikeuttaa pakolaisaseman tunnustamisen

Ratkaiseva seikka pakolaisaseman myöntämiseksi Geneven yleissopimuksen mukaisesti on, että henkilöllä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisen mielipiteen tai tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumisen vuoksi. Kysymys siitä, onko vainoamisen pelko perusteltu, on ratkaistava kuhunkin tapaukseen liittyvien näkökohtien perusteella. Turvapaikan hakijan on esitettävä hakemuksen perusteeksi esittämiensä seikkojen ja olosuhteiden arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Kun hakijan antamien tietojen uskottavuus on riittävästi osoitettu, perusteina esitetyille seikoille ei pidetä tarpeellisena hankkia yksityiskohtaista vahvistusta ja epäselvissä tapauksissa asia olisi ratkaistava hakijan eduksi, jollei ole painavia syitä menetellä toisin.

Se, että asianomainen on jo ollut vainottuna tai että häntä on suoraan uhattu vainolla, on vakava merkki vainotuksi joutumisen vaarasta, paitsi jos hänen kotimaassaan tai hänen suhteissaan siihen on sen jälkeen tapahtunut jyrkkä muutos.

Se, että asianomainen ei ole ennen kotimaasta lähtemistä joutunut vainotuksi tai ollut suoranaissessa vaarassa joutua vainotuksi ei sinänsä merkitse, ettei hän voisi turvapaikkamenettelyssä vedota perusteltuun pelkoon vainotuksi joutumisesta.

4. Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettu vainon käsite

Tässä asiakirjassa käytetty vainon käsite on peräisin Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdasta.

Kyseistä termiä ei määritellä yleissopimuksessa. Pakolaisasiain päävaltuutetun viraston toimeenpanevan komitean päätelmissä tai alan kirjallisuudessa ei myöskään ole yksimielisesti hyväksyttyä määritelmää. Tässä asiakirjassa esitetyt suuntaviivat eivät muodosta määritelmää.

On kuitenkin hyväksytty yleisesti, että 1 artiklan A kohdassa tarkoitettua vainosta on kyse silloin, kun teot, joiden kohteeksi henkilö on joutunut tai joita hän pelkää, ovat

— laadultaan tai toistuvuudeltaan riittävän vakavia: ne joko loukkaavat perustavanlaatuisesti

ihmisoikeuksia, esimerkiksi henkeä, vapautta tai ruumiillista koskemattomuutta, tai ne, kaikki asiaan liittyvät näkökohdat huomioon ottaen, selvästi estävät kohteeksi joutunutta henkilöä jatkamasta elämäänsä kotimaassaan⁽¹⁾ ja

— perustuvat johonkin 1 artiklan A kohdassa mainituista syistä eli rotuun, uskontoon, kansallisuuteen, tiettyyn yhteiskuntaryhmään kuulumiseen ja poliittisiin mielipiteisiin. Vainon syyt voivat olla limittäisiä ja useat syyt voivat liittyä samaan henkilöön. Sillä, ovatko nämä syyt todellisia vai vainoajan kyseiseen henkilöön yhdistämiä, ei ole merkitystä.

Useita vainon muotoja voi esiintyä rinnakkain, ja sellaisten tapausten yhdistyminen, jotka erillisinä eivät ole vainoa, voi olosuhteiden mukaan muuttua tosiasialliseksi vainoksi tai sitä voidaan pitää vakavana syynä pelätä vainoa.

Seuraavassa esitetyjä yleisperiaatteita tarkasteltaessa on käytettävä perusteena tässä luvussa tarkoitettua vainon käsitettä.

5. Vainon alkuperä

5.1. Valtion harjoittama vaino

Vainon harjoittaja on yleensä valtion elin (keskusvaltio tai liittovaltiot, alueelliset tai paikalliset viranomaiset) riippumatta valtion kansainvälisöikeudellisestä asemasta, tai valtiossa valtaa pitävät puolueet tai järjestöt.

Vainoa voidaan harjoittaa paitsi raajan väkivallan muodossa myös hallinnollisilla ja/tai oikeudellisilla toimenpiteillä, jotka joko ovat näennäisesti laillisia ja joissa niitä väärinkäytetään vainoamistarkoituksessa tai jotka toteutetaan lainvastaisesti.

5.1.1. Oikeudelliset, hallinnolliset ja poliisitoimenpiteet

a) Yleiset toimenpiteet

Maan viranomaiset voivat toisinaan joutua toteuttamaan yleisiä toimenpiteitä yleisen jär-

⁽¹⁾ Tämä sanamuoto ei rajoita sitä, mitä 8 kohdassa määrätään: 'jos asianomainen voi saada tehokkaan suojan jossakin oman maansa muussa osassa...'

jestyksen säilyttämiseksi, valtion turvallisuuden varmistamiseksi, kansanterveyden suojelemiseksi jne. Tarpeen mukaan näihin toimenpiteisiin voi sisältyä tiettyjen vapauksien harjoittamista koskevia rajoituksia. Niihin voi myös liittyä voiman käyttöä ilman, että kyseiset rajoitukset tai kyseinen voiman käyttö olisivat itsessään riittäviä syitä niiden kohteina olevien henkilöiden pakolaisaseman tunnustamiseksi. Jos kuitenkin ilmenee, että kyseiset toimenpiteet pannaan täytäntöön syrjintää harjoittaen yhdellä tai useammalla Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainitulla perusteella, ja jos niillä voi olla riittävän vakavia seurauksia, ne voivat antaa niiden laittoman soveltamisen uhreille aiheuttaen pelkoon vainotuksi joutumisesta. Näin on erityisesti silloin, kun yleisiä toimenpiteitä sovelletaan sellaisiin henkilöihin kohdistuvien yksilökohtaisten toimenpiteiden naamioimiseksi, joita viranomaiset voivat uhata jollakin Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainitulla perusteella.

b) *Tiettyihin ryhmiin kohdistuvat toimenpiteet*

Yhtä tai useampaa ryhmää koskevat toimenpiteet voivat olla myös yhteiskunnassa laillisia silloinkin, kun kyseisiin toimenpiteisiin sisältyy erityisiä pakotteita tai tiettyjen vapauksien rajoituksia. Sen sijaan toimenpiteet voivat olla luonteeltaan sellaisia, että ne antavat aiheuttaen pelkoon vainotuksi joutumisesta, erityisesti silloin, kun niiden tavoitteet ovat kansainvälisen yhteisön tuomitsemia, kun ne ovat tavoitteisiinsa nähden selvästi kohtuuttomia tai kun niiden täytäntöönpano aiheuttaa vakavia väärinkäytöksiä, joiden tarkoituksena on kohdella tiettyä ryhmää muusta väestöstä poikkeavalla tavalla ja asettaa se muita epäedullisempaan asemaan.

c) *Yksilöön kohdistuvat toimenpiteet*

Edellä esitetyistä yleisistä näkökohdista riippumatta mitä tahansa hallinnollista toimenpidettä, joka kohdistetaan yksilöön jollakin Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainitulla perusteella ja joka on tämän yhteisen kannan 4 luvussa mainittujen perusteiden mukaan riittävän vakava, voidaan pitää vainoamisena, erityisesti, jos kyseinen toimenpide on tarkoituksellinen, järjestelmällinen ja jatkuva.

Sen vuoksi on tärkeää ottaa huomioon kaikki turvapaikan hakijan hakemuksensa perusteeksi esittämään yksilöön kohdistuvaan toimenpiteeseen liittyvät näkökohdat sen arvioimiseksi, onko hänellä aiheuttaen pelkoon vainotuksi joutumisesta.

Kaikissa edellä tarkoitetuissa tapauksissa olisi selvitettävä, onko käytettävissä tehokasta oikeuskeinoja tai tehokkaita oikeuskeinoja, joilla väärinkäyttötilanne voitaisiin lopettaa. Vainolle on yleensä luonteenomaista, että tällaisia keinoja ei ole, tai jos niitä on, vainon kohteeksi joutuneilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta käyttää niitä, tai että toimivaltaisen viranomaisen päätökset eivät ole puolueettomia (vrt. 5.1.2.) tai ne ovat tehottomia.

5.1.2. *Syytteeseen pano*

Vaikka syytteeseen pano tai tuomioistuinten langettamat rangaistukset voivat olla näennäisen laillisia, ne voivat olla vainoa, jos niihin liittyy syrjintää ja jos ne ovat riittävän vakavia tämän yhteisen kannan 4 luvussa mainittujen perusteiden mukaan. Tämä koskee erityisesti seuraavia tilanteita:

a) *Syrjivä syytteeseen pano*

Kyseessä on tilanne, jossa rikoslain säännös koskee kaikkia, mutta ainoastaan tietyt henkilöt pannaan syytteeseen sellaisten ominaisuuksien perusteella, jotka voivat johtaa pakolaisaseman myöntämiseen. Syytteeseenpanomenetelyjen täytäntöönpanossa ilmenevä syrjivä piirre on siis ratkaiseva tekijä pakolaisaseman tunnustamisessa.

b) *Syrjivä rangaistus*

Yleisesti sovellettavaan rikoslain säännökseen perustuva rangaistus tai rangaistuksen uhka on syrjivä, jos lakia rikkovia henkilöitä rangaistaan, mutta tiettyjä henkilöitä rangaistaan ankarammin sellaisten ominaisuuksien perusteella, jotka voivat johtaa pakolaisaseman myöntämiseen. Langetetun rangaistuksen syrjivä piirre on ratkaiseva tekijä. Voidaan otaksua, että on kysymys vainosta, kun rangaistukset ovat kohtuuttomia, edellyttäen, että on olemassa yhteys johonkin Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainittuun vainoamisen syyhyn.

c) *Rikoslain säännöksen rikkominen vainoamisen syiden vuoksi*

Jos rikoslain säännöstä rikotaan tahallisesti vainoamisen syiden vuoksi riippumatta siitä, sovelletaanko säännöstä koko väestöön tai tiettyihin ryhmiin, rikkomisen on selvästi johdettava kotimaassa esitetyistä lausunnoista tai tiettyyn toimintaan osallistumisesta tai sen on oltava tosiasiallinen seuraus turvapaikan hakijan ominaisuuksista, jotka voivat johtaa pakolaisaseman myöntämiseen. Ratkaisevat tekijät

ovat rangaistuksen laatu, sen ankaruus rikokseen nähden ja hakijan kotimaan oikeusjärjestelmä ja ihmisoikeustilanne. On selvitettävä, onko rikoslain säännöksen tahallista rikkomista pidettävä väistämättömänä ottaen huomioon henkilön yksilöllinen tilanne ja maan yleinen tilanne.

5.2 *Kolmansien osapuolten harjoittama vaino*

Kolmansien osapuolten harjoittaman vainon katsotaan kuuluvan Geneven yleissopimuksen soveltamisalaan, jos se perustuu johonkin kyseisen yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainittuihin syihin, jos se kohdistuu yksittäisiin henkilöihin ja jos viranomaiset rohkaisevat sitä tai sallivat sen. Jos viranomaiset eivät puutu asioihin, tällaisen vainon osalta kaikki hakemukset pakolaisaseman myöntämisestä olisi käsiteltävä erikseen ja kansallisen oikeuskäytännön mukaisesti ottaen huomioon erityisesti todetun toimimatta jättämisen tahallisuus tai tahattomuus. Kyseiset henkilöt voisivat joka tapauksessa saada asianmukaista kansallisen lainsäädännön mukaista suojelua.

6. **Sisällissota tai muut alueelliset tai laajalle levinneet kansalliset selkkaukset**

Pelkkä viittaaminen sisällissotaan tai aseelliseen tai laajalle levinneeseen selkkaukseen ja niiden aiheuttamiin vaaroihin ei ole riittävä peruste pakolaisaseman tunnustamiselle. Vainon pelon täytyy aina perustua johonkin Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa mainittuun syyhyyn ja olla luonteeltaan henkilökohtaista.

Kyseisissä tilanteissa vaino voi joko olla laillisten viranomaisten tai näiden rohkaisemien tai suvaitsemien kolmansien osapuolten aiheuttamaa tai valtaa pitävien viranomaisten, jotka hallitsevat valtion alueen sellaista osaa, jolla valtio ei pysty tarjoamaan kansalaisilleen suojaa, aiheuttamaa.

Periaatteessa asevoimien käyttö ei ole vainoa, jos sen yhteydessä noudatetaan sotaa koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjä ja kansainvälisesti tunnustettuja käytäntöjä, mutta se muuttuu vainoksi, jos esimerkiksi tietyille alueelle asetetaan viranomaisen ja tämän viranomaisen hyökkäykset vastustajia tai väestöä vastaan ovat 4 luvun perusteiden mukaiset.

Muissa tapauksissa voidaan ottaa käyttöön muita suojelun muotoja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

7. **Vainon syyt**

7.1 *Rotu*

Rotu on ymmärrettävä laajana käsitteenä, johon sisältyy eri etnisiin ryhmiin kuuluminen. Yleisesti ottaen on syytä todeta, että vaino perustuu rotuun, kun vainoaja katsoo vainonsa kohteen kuuluvan toiseen rotuun kuin hän itse kuuluu, oli ero sitten todellinen tai oletettu, ja kun se muodostaa hänen toimintansa perusteen.

7.2 *Uskonto*

Uskonto on ymmärrettävä laajassa merkityksessä, jolloin siihen kuuluvat teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskot.

Uskontoon perustuva vaino voi ilmetä eri muodoissa. Uskonnonharjoitus ja uskonnollinen opetus voidaan kieltää kokonaan tai tiettyyn uskonnolliseen ryhmään kuuluviin henkilöihin voidaan kohdistaa voimakkaasti syrjiviä toimia. Kyse on vainosta silloin, kun loukkaukset ja aiheutettu haitta voidaan katsoa riittävän vakaviksi tämän yhteisen kannan 4 luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa valtio ylittää yleisen rauhan säilyttämiseksi välttämättömät toimenpiteet kieltämällä uskonnollisen toiminnan myös yksityiselämässä tai julistamalla sen rangaistavaksi teoksi.

Uskonnollisista syistä tapahtuvaa vainoa esiintyy myös silloin, kun loukkaukset kohdistuvat henkilöön, joka ei halua tunnustaa minkäänlaista uskontoa, kieltäytyy omaksumasta jonkin tietyn uskonnon tai ei halua noudattaa johonkin tiettyyn uskontoon liittyviä menoja ja tapoja kokonaan tai osittain.

7.3 *Kansallisuus*

Käsitettä "kansallisuus" ei pidä ymmärtää ainoastaan "kansalaisuudeksi", vaan se tarkoittaa myös kuulumista tiettyyn ryhmään, jota yhdistää kulttuuri tai kieli tai joka on läheisessä yhteydessä toisessa valtiossa asuvaan väestöön.

7.4 *Poliittiset mielipiteet*

Se, että henkilön mielipiteet poikkeavat hänen hallituksensa mielipiteistä, ei sinänsä ole riittävä peruste pakolaisaseman tunnustamiselle. Turvapaikan hakijan on osoitettava, että

— viranomaiset tuntevat hänen poliittiset mielipiteensä tai yhdistävät ne häneen;

- viranomaiset eivät suvaitse mainittuja mielipiteitä;
- ottaen huomioon hänen maassaan vallitseva tilanne hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi mielipiteidensä vuoksi.

7.5 Yhteiskunnallinen ryhmä

Yleensä yhteiskunnallisen ryhmän muodostavat henkilöt, joilla on esimerkiksi samankaltainen tausta, samat tottumukset tai sama yhteiskunnallinen asema.

Tähän kohtaan perustuva väite vainon pelosta on usein päällekkäinen muista syistä, kuten rodun, uskonnon tai kansallisuuden perusteella koetun vainon pelon kanssa.

Tietyt yhteiskunnallisen ryhmän jäsenyys voi olla pelkästään vainoajien vainottuun henkilöön tai ryhmään yhdistämä ominaisuus.

Joissain tapauksissa yhteiskunnallista ryhmää ei ole ennestään olemassa, mutta se voidaan määrittellä vainottujen henkilöiden yhteisten piirteiden perusteella, sillä vainoaja pitää heitä esteen omien päämääriensä toteuttamiselle.

8. Mahdollisuus asettua muualle kotimaassa

Jos ilmenee, että vainoaminen rajoittuu selkeästi maan alueen tiettyyn osaan, voi olla tarpeen Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa määrätyn edellytyksen tosiasiallisen täytymisen varmistamiseksi ("henkilö, joka . . . on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan") selvittää, voiko kyseinen henkilö saada tehokkaan suojan oman maansa jossain muussa osassa, johon hänen voidaan kohtuudella edellyttää menevän.

9. 'Sur place'-pakolainen

Vainotuksi joutumisen pelon ei välttämättä ole täytynyt olla olemassa henkilön lähtiessä kotimaastaan. Henkilöstä, jolla ei ollut mitään syytä pelätä vainoa lähtiessään kotimaastaan, voi myöhemmin oleskellessaan kotimaansa ulkopuolella tulla "sur place"-pakolainen. Vainotuksi joutumisen pelon oikeutus voi perustua kyseisen henkilön kotimaassa hänen sieltä lähtönsä jälkeen syntyneeseen uuteen tilanteeseen, jolla on hänen kannaltaan vakavia seurauksia, tai hänen omiin toimiinsa.

Henkilön vainotuksi joutumisen pelon perustelemiseksi hänen kotimaansa viranomaisilla on joka

tapauksessa oltava tiedossaan tai heidän on voitava saada tietoonsa ne turvapaikan hakijaa koskevat ominaisuudet, joiden perusteella hänelle voidaan myöntää pakolaisasema.

9.1 *Pelon syynä on henkilön kotimaassa hänen sieltä lähtönsä jälkeen syntynyt uusi tilanne*

Henkilön kotimaassa tapahtuneet poliittiset muutokset voivat olla vainotuksi tuleminen pelon perusteena, tosin ainoastaan siinä tapauksessa, että turvapaikan hakija voi osoittaa, että hänellä kyseisten muutosten vuoksi on perusteltu henkilökohtainen pelko, jos hän palaisi kotimaahansa.

9.2 *Pelon syynä ovat henkilön toiminta hänen oleskellessaan kotimaansa ulkopuolella*

Pakolaisasema voidaan tunnustaa, jos toiminta, johon turvapaikan hakijan pelko vainotuksi joutumisesta perustuu, on ilmausta hänellä jo kotimaassa olleista vakaumuksista tai niiden noudattamisesta tai toiminnan voidaan tosiasiallisesti katsoa olevan seurausta henkilön ominaisuuksista, joiden nojalla hänen pakolaisasemansa voitaisiin tunnustaa. Tällaista jatkuvuutta ei kuitenkaan voida vaatia, jos kyseinen henkilö ei ollut kykeneväinen muodostamaan vakaumuksia ottaen huomioon hänen ikänsä hänen oleskellessaan kotimaassaan.

Jos kuitenkin on ilmeistä, että henkilön vakaumusten ilmaisemisen pääasiallisena tarkoituksena on luoda edellytykset hänen pakolaisasemansa tunnustamiselle, hänen toimintansa ei periaatteessa voi johtaa pakolaisaseman tunnustamiseen, edellä sanotun rajoittamatta kuitenkaan kyseisen henkilön oikeutta vaatia, että häntä ei lähetetä takaisin maahan, jossa hänen ruumiillinen koskemattomuutensa tai vapautensa vaarantuvat.

10. Asepalveluksesta omantunnon syistä kieltäytyminen, kutsuntakarkuruus ja sotilaskarkuruus

Pelko joutua rangaistuksi omantunnon syistä joutuva asepalveluksesta kieltäytymisen, kutsuntakarkuruuden tai sotilaskarkuruuden vuoksi tutkitaan tapauksittain. Tällainen pelko ei yksin voi olla pakolaisaseman tunnustamisen perusteena. Rangaistusseuraamus on arvioitava 5 kohdassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Kun kyse on kutsuntakarkuruudesta tai sotilaskarkuruudesta, kyseisen henkilön pakolaisasema on tunnustettava, jos olosuhteet, joissa hän suorittaa asepalvelustaan, jo sinänsä merkitsevät vainoa.

Ottaen huomioon kaikki muut määritelmän vaatimukset pakolaisasema voidaan myös tunnustaa, jos henkilöä on rangaistu omantunnon syistä joutuva asepalveluksesta kieltäytymisestä, kutsun-

takarkuruudesta tai sotilaskarkuruudesta, silloin kun kyseinen henkilö asevelvollisuutta täyttäessään olisi joutunut osallistumaan Geneven yleissopimuksen 1 artiklan F kohdassa tarkoitettuun toimintaan, johon syllistyneisiin henkilöihin yleissopimusta ei sovelleta.

11. **Pakolaisaseman lakkauttaminen** (1 artiklan C kohta)

Päätös Geneven yleissopimuksen 1 artiklan C kohtaan perustuvasta pakolaisaseman mahdollisesta lakkauttamisesta tehdään aina tapauskohtaisesti.

Jäsenvaltiot pyrkivät tietoja vaihtamalla parhaansa mukaan yhdenmukaistamaan Geneven yleissopimuksen 1 artiklan C kohdan mukaisen pakolaisaseman lakkauttamiseen liittyvän käytäntönsä.

Näkökohtien, joiden perusteella 1 artiklan C kohdan mukaista pakolaisaseman lakkauttamisen perustetta voidaan soveltaa, on oltava perustavanlaatuisia, ja ne on määritettävä objektiivisesti ja toteen näytettävästi. Turvapaikka-asioiden tiedotus-, selvitys- ja vaihtokeskuksesta (CIREA) ja pakolaisasiain päävaltuustolta (UNHCR) saatavat tiedot voivat olla huomattavan tärkeitä päätöksenteossa.

12. **Geneven yleissopimuksen 1 artiklan D kohta**

Henkilöön, joka tieteen tahtoon vetäytyy Geneven yleissopimuksen 1 artiklan D kohdassa tarkoitettua suojelusta ja avustuksesta, ei ilman eri toimenpiteitä sovelleta kyseisen yleissopimuksen määräyksiä. Tällaisissa tapauksissa pakolaisasema määritellään pääsääntöisesti 1 artiklan A kohdan mukaisesti.

13. **Geneven yleissopimuksen 1 artiklan F kohta**

Geneven yleissopimuksen 1 artiklan F kohdan lausekkeiden tarkoituksena on jättää kyseisen yleissopimuksen mukaisen suojelun ulkopuolelle sellaiset henkilöt, joille ei voida antaa kansainvälistä suojelua heidän tekemiensä vakavien rikosten vuoksi.

Mainittuja lausekkeitä voidaan myös soveltaa silloin, kun tieto teoista on saatu pakolaisaseman myöntämisen jälkeen (ks. 11 kohta).

Ottaen huomioon tällaisen päätöksen huomattavat seuraamukset turvapaikanhakijan kannalta 1 artiklan F kohtaa on käytettävä erittäin harkiten ja asian perusteellisen tutkimisen jälkeen sekä kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä menetteilyjä noudattaen.

13.1 *1 artiklan F kohdan a alakohta*

Kyseisessä alakohdassa tarkoitettut rikokset on määriteltävä kansainvälisissä asiakirjoissa, joihin jäsenvaltiot ovat liittyneet, sekä Yhdistyneiden Kansakuntien ja muiden kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen antamissa päätöslauselmissa, sikäli kuin jäsenvaltio, jota asia koskee, on hyväksynyt kyseiset asiakirjat ja päätöslauselmat.

13.2 *1 artiklan F kohdan b alakohta*

Oletetun vainon vakavuus on arvioitava suhteessa sen rikoksen luonteeseen, josta kyseistä henkilöä epäillään.

Erityisen raa'at teot voidaan luokitella vakaviksi tavallisiksi rikoksiksi, vaikka niillä olisikin väitetty olevan poliittiset päämäärät. Tämä koskee niin rikoksen tekemiseen osallistuneita kuin siihen yllyttäneitä henkilöitä.

13.3 *1 artiklan F kohdan c alakohta*

Tässä alakohdassa tarkoitetuilla "tarkoituserillä ja periaatteilla" käsitetään ensi kädessä niitä, jotka on otettu Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan, jossa määritellään sopimuspuolina olevien valtioiden keskinäiset velvoitteet, erityisesti rauhan säilyttämisessä ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien osalta.

Kyseistä alakohtaa sovelletaan silloin, kun mainittuja periaatteita on loukattu, ja se koskee erityisesti valtion korkeita virkamiehiä, jotka tehtäväänsä suorittaessaan ovat määränneet kyseisten tarkoituserien ja periaatteiden vastaisen toiminnan tai suojelleet sitä, sekä henkilöitä, jotka turvajoukkoihin kuuluessaan ovat joutuneet olemaan henkilökohtaisesti vastuussa sellaisesta toiminnasta.

Arvioidessaan, onko jokin toiminta katsottava Yhdistyneiden Kansakuntien tarkoituserien ja päämäärien vastaiseksi, jäsenvaltiot ottavat huomioon tästä kysymyksestä Yhdistyneiden Kansakuntien järjestön puitteissa tehdyt yleissopimukset ja päätöslauselmat.

Tehty Brysselissä 4 päivänä maaliskuuta 1996.

Neuvoston puolesta

P. BARATTA

Puheenjohtaja